

70 корм.од.; забійний вихід — 78,2–77,4%; довжина туші — 97 см; площа «м'язового вічка» — 34,0–33,7 см²; маса окосту — 11,7–11,4 кг. Максимальні показники одержані у нащадках від свиноматок Долина 252 і Долина 320, яких було запліднено спермою кнура Степняка 1653 (182–170 днів; 853–935 г; 3,56–3,34 корм.од.; 77,8–80,0%; 97–99 см; 34,1–35,7 см²; 12,0–12,4 кг).

Перспективною виявлена консолідація відгодівельних і м'ясних якостей по лінії Крона 1437, сини і онуки не тільки успадкували високі показники родоначальника, але й перевершили їх за середньодобовими приростами на 7,5%, затратою кормів на 1 кг приросту — на 10%, забійним виходом — на 1,5%, площею «м'язового вічка» — на 2,5% та масою окосту — на 11%.

Отже, поглиблення та розширення консолідації відгодівельних і м'ясних якостей свиней є ефективним і доцільним при плануванні підбору.

*Інститут тваринництва степових районів
ім.М.Ф.Іванова «Асканія-Нова» УААН*

УДК 636.082.453.53

А.П. КРУГЛЯК, Н.Г. ЧЕРНЯК, П.А. КРУГЛЯК

ДО ДЕСТУ «СПЕРМА БУГАЇВ ЗАМОРОЖЕНА»

Підвищення генетичного потенціалу продуктивності худоби зумовлюється значною мірою, ефективністю використання сперми бугаїв-лідерів порід. Тому розробка державних стандартів на заморожену сперму бугаїв має бути спрямована на інтенсивне використання бугаїв-поліпшувачів та підвищення ефективності рівня відтворення.

Так, теоретична підготовка і кваліфікація більшості техніків штучного осіменіння дають підстави зменшити число сперматозоїдів із ППР у дозі всіх бугаїв до 10 млн. Проте якість сперми має залишатись високою. Контроль цього числа можна забезпечити за формулою

$$n_{\text{ППР}} = \frac{N \times P}{10}$$

© А.П. Кругляк, Н.Г. Черняк,
П.А. Кругляк, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31–32

$\Delta e_{\text{ППР}}$ — число сперматозоїдів із ППР у дозі, млн шт.;

N — загальне число сперматозоїдів у 5 великих квадратах сітки камери Горяєва, нанесених із спермодози, яку після розморожування довели до 1см^3 3%-ним розчином NaCl , а потім розбавили у співвідношенні 1:20 (0,1 мл розбавленої сперми + 1,9 мл розчину NaCl), шт.;

P — рухливість сперматозоїдів у аналогічній спермодозі, балів;

10 — максимально можлива рухливість сперматозоїдів, балів.

Важливо знати число аномальних форм сперматозоїдів з ушкодженою акросомою, які в заплідненні яйцеклітини потенційно участі не беруть.

Наші дослідження засвідчують, що показник для аномальних форм сперматозоїдів (не більше 18%) належить лише до нативної сперми, у заморожено-розмороженій — частка їх значно збільшується. Особливо зростає число клітин із вторинними аномаліями, тобто ушкоджених у процесі технологічної обробки (до 20%), а також у так званих «очікуючих» бугаїв. Заплідненість корів тісно корелює із виживаністю сперматозоїдів, проте немає чітких розробок для її визначення. Вважаємо, що виживаність статевих клітин необхідно визначити шляхом їх інкубування при $t^* = +38^\circ\text{C}$. Рухливість сперматозоїдів слід оцінювати безпосередньо після розморожування через 2 та 5 годин їх інкубування. Допускати до використання сперму із рухливістю клітин після розморожування (не менше 4), через 2 години інкубування — 2,5 та через 5 годин — 0,5 бала.

Показник запліднювальної здатності сперматозоїдів має вирішальне значення. Для його визначення осіменяють корів тільки ректоцервікально. Цей показник залежить від кваліфікації техника, рівня продуктивності корів, умов їх годівлі та утримання, а його вірогідність зумовлюється числом осіменених маток. Тому сперму відправляють одночасно у 4–5 господарств, якою осіменяють не менше 200 корів і 100 телиць. Середню заплідненість маток у 4–5 господарствах приймають за показник фактичної запліднювальної здатності сперміїв бугая.

Використання об'єктивних критеріїв оцінки якості сперми забезпечить інтенсивне використання плідників з високим генетичним потенціалом продуктивності.

Інститут розведення і генетики тварин УААН